

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004—2009 ustanowionego zgodnie z Umową z dnia 14 października 2003 r. pomiędzy Królestwem Norwegii a Wspólnotą Europejską o Norweskim Mechanizmie Finansowym na okres 2004—2009 pomiędzy Królestwem Norwegii a Rzeczpospolitą Polską,

podpisane w Warszawie dnia 14 października 2004 r.

Przekład

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004—2009 ustanowionego zgodnie z Umową z dnia 14 października 2003 r. pomiędzy Królestwem Norwegii a Wspólnotą Europejską o Norweskim Mechanizmie Finansowym na okres 2004—2009

pomiędzy Królestwem Norwegii, zwanym dalej „Norwacją”, a Rzeczpospolitą Polską, zwaną dalej „Państwem-Beneficjentem”, zwanymi dalej łącznie „Stronami”,

ZWAŻYWSZY, że Umowa z dnia 14 października 2003 r. dotycząca udziału Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Sło-

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

on the implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2004—2009 established in accordance with the Agreement of 14.10.2003 between the Kingdom of Norway and the European Community on a Norwegian Financial Mechanism for the period 2004—2009

between the Kingdom of Norway, hereinafter referred to as “Norway”, and the Republic of Poland, hereinafter referred to as the “Beneficiary State”, together hereinafter referred to as the “Parties”,

WHEREAS the Agreement of 14 October 2003 on the participation of the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Cyprus, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Hungary, the Republic of Malta, the Republic of

wenii i Republiki Słowackiej w Europejskim Obszarze Gospodarczym (zwana dalej „Umową o rozszerzeniu EOG”) ma zastosowanie od dnia 1 maja 2004 r.;

ZWAŻYWSZY, że Umowa z dnia 14 października 2003 r. pomiędzy Królestwem Norwegii i Wspólnotą Europejską o Norweskim Mechanizmie Finansowym na okres 2004—2009 (zwana dalej „Umową”) ustanawia mechanizm finansowy, poprzez który Norwegia przyczyniać się będzie do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego (zwany dalej „Norweskim Mechanizmem Finansowym”);

ZWAŻYWSZY, że Umowa o rozszerzeniu EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy będą umacniać stosunki pomiędzy Norwegią a Rzeczpospolitą Polską, ku obopólnej korzyści ich mieszkańców;

ZWAŻYWSZY, że wzmocniona współpraca pomiędzy Norwegią a Rzeczpospolitą Polską będzie przyczyniać się do zapewnienia stabilnej, spokojnej i dostatniej Europy opartej na dobrym zarządzaniu, instytucjach demokratycznych, przepisach prawa, poszanowaniu praw człowieka i zrównoważonym rozwoju;

ZWAŻYWSZY, że Strony zgodziły się na ustanowienie ram współpracy w celu zapewnienia efektywnego wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG;

ZADECYDOWANO o zawarciu następującego Memorandum of Understanding (zwanego dalej „MoU”):

Artykuł 1

Cele

Zgodnie z artykułem 1 Umowy o Norweskim Mechanizmie Finansowym Norwegia ustanowiła Norweski Mechanizm Finansowy, którego celem jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W związku z tym Strony niniejszego MoU dołożą starań, by wybierać do finansowania takie projekty, które przyczyniają się do osiągnięcia tego celu.

Artykuł 2

Ramy prawne

Niniejsze MoU pomiędzy Norwegią a Rzeczpospolitą Polską będzie stosowane w połączeniu i podlegać będzie warunkom określonym w wymienionych poniżej dokumentach, stanowiących ramy prawne dla Norweskiego Mechanizmu Finansowego:

— Umowa z dnia 14 października 2003 r. pomiędzy Królestwem Norwegii a Wspólnotą Europejską ustanawiająca Norweski Mechanizm Finansowy na okres 2004—2009 (zwana dalej „Umową”),

Poland, the Republic of Slovenia and the Slovak Republic in the European Economic Area (hereinafter referred to as “the EEA Enlargement Agreement”) is applicable as of 1 May 2004;

WHEREAS the Agreement of 14 October 2003 between the Kingdom of Norway and the European Community on a Norwegian Financial Mechanism for the period 2004—2009 (hereinafter referred to as “the Agreement”), establishes a financial mechanism through which Norway will contribute to the reduction of economic and social disparities in the European Economic Area (hereinafter referred to as “the Norwegian Financial Mechanism”);

WHEREAS the EEA Enlargement Agreement and the Norwegian Financial Mechanism will strengthen relations between Norway and the Republic of Poland to the mutual benefit of their peoples;

WHEREAS the enhanced co-operation between Norway and the Republic of Poland will contribute to securing a stable, peaceful and prosperous Europe, based on good governance, democratic institutions, the rule of law, respect for human rights and sustainable development;

WHEREAS the parties agree to establish a framework for cooperation in order to ensure the effective implementation of the EEA Financial Mechanism;

HAVE DECIDED to conclude the following Memorandum of Understanding (hereinafter referred to as the “MoU”):

Article 1

Objectives

In accordance with Article 1 of the Norwegian Financial Mechanism Agreement, Norway has established the Norwegian Financial Mechanism in order to contribute to the reduction of economic and social disparities in the European Economic Area. Accordingly, the parties to this MoU shall endeavour to select projects for funding which contribute to the achievement of that objective.

Article 2

Legal Framework

This MoU between Norway and the Republic of Poland shall be read in conjunction with and be subject to the conditions in the following documents, which constitute the legal framework of the Norwegian Financial Mechanism.

— The Agreement of 14 October 2003 between the Kingdom of Norway and the European Community on a Norwegian Financial Mechanism for the period 2004—2009 (hereinafter referred to as “the Agreement”),

- Zasady i Procedury wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego (zwane dalej „Zasadami i Procedurami”) wraz z późniejszymi zmianami. Zasady i Procedury zostały przyjęte przez Norwegię zgodnie z artykułem 8 Umowy o Norweskim Mechanizmie Finansowym,
- umowy finansowe, które będą zawarte dla każdego projektu pomiędzy Norwegią a Państwem-Beneficjentem.

Artykuł 3

Ramy finansowe

1. Zgodnie z artykułem 2 Umowy Norwegia przeznaczy na Norweski Mechanizm Finansowy 567 milionów euro, w rocznych transzach w wysokości 113,4 miliony euro w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 30 kwietnia 2009 r. włącznie.

2. Zgodnie z artykułem 5 Umowy w okresie, o którym mowa w ustępie 1, Rzeczypospolitej Polskiej zostanie udostępniona łączna kwota 277 830 000 euro.

3. Zgodnie z artykułem 8 Umowy koszty zarządzania Norweskim Mechanizmem Finansowym pokryte będą z kwoty przedstawionej powyżej. Dalsze związane z tym regulacje zostały określone w Zasadach i Procedurach.

4. Zgodnie z artykułem 6 Umowy w celu dokonania realokacji niewyasygnowanych środków na pochodzące z dowolnego Państwa-Beneficjenta przedsięwzięcia o wysokim priorytecie zostanie dokonany przegląd w listopadzie 2006 r., a następnie w listopadzie 2008 r.

Artykuł 4

Funkcje i odpowiedzialność

1. Norwegia udostępni środki finansowe na projekty kwalifikowane do wsparcia proponowane przez Rzeczpospolitą Polską, zgodne z Norweskim Mechanizmem Finansowym w ramach obszarów priorytetowych wymienionych w artykule 6 niniejszego MoU.

2. Państwo-Beneficjent zapewni pełne współfinansowanie projektów, które otrzymują wsparcie w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

3. Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych będzie zarządzać Norweskim Mechanizmem Finansowym. Decyzje o przyznaniu pomocy finansowej z Norweskiego Mechanizmu Finansowego podejmowane będą przez norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

4. Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych będzie wspierane przez Biuro Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego (zwane dalej „BMF”). BMF będzie odpowiedzialne za

— The Rules and Procedures for the implementation of the Norwegian Financial Mechanism (hereinafter referred to as the Rules and Procedures) and subsequent amendments thereof. The Rules and Procedures are adopted by Norway in accordance with Article 8 of the Norwegian Financial Mechanism Agreement,

— The Grant Agreements, which will be concluded between Norway and the Beneficiary State for each project.

Article 3

Financial Framework

1. In accordance with Article 2 of the Agreement, Norway shall make available € 567 million for the Norwegian Financial Mechanism in annual tranches of € 113,4 million over the period running from 1 May 2004 to 30 April 2009, inclusive.

2. In accordance with Article 5 of the Agreement a total of € 277.830.000 shall be made available to the Republic of Poland over the period referred to in Paragraph 1.

3. In accordance with Article 8 of the Agreement, the management costs of the Norwegian Financial Mechanism shall be covered by the amounts referred to above. Further provisions to this effect are set out in the Rules and Procedures.

4. In accordance with Article 6 of the Agreement, a review will be carried out in November 2006 and again in November 2008 with a view to reallocating any non-committed available funds for high priority projects from any Beneficiary State.

Article 4

Roles and Responsibilities

1. Norway shall make funds available in support of eligible projects proposed by the Republic of Poland and agreed by the Norwegian Financial Mechanism within the priority sectors listed in Article 6 of this MoU.

2. The Beneficiary State shall assure the full co-financing of projects that benefit from support from the Norwegian Financial Mechanism.

3. The Norwegian Ministry of Foreign Affairs shall manage the Norwegian Financial Mechanism. Decisions on the granting of financial assistance from the Norwegian Financial Mechanism shall be taken by the Norwegian Ministry of Foreign Affairs.

4. The Norwegian Ministry of Foreign Affairs shall be assisted by the Office for the EEA Financial Mechanism and the Norwegian Financial Mechanism (hereinafter referred to as the “FMO”). The FMO shall

bieżące działania podejmowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz będzie pełnił rolę punktu kontaktowego.

5. Rzeczpospolita Polska upoważniła Ministerstwo Gospodarki i Pracy, które będzie działać w jej imieniu jako Krajowy Punkt Kontaktowy. Ponośi ono całkowitą odpowiedzialność za zarządzanie działaniami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym za kontrolę finansową i audyt. Pełni też rolę punktu kontaktowego. Jego struktura zarządzania przedstawiona jest w aneksie A.

6. Ministerstwo Gospodarki i Pracy będzie odpowiedzialne za identyfikację, planowanie, wdrażanie i monitorowanie projektów, jak również za wykorzystanie środków dostępnych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego zgodnie z Zasadami i Procedurami. Będzie ono przedstawiać sprawozdania z realizacji tych działań do BMF. Wszelkie nieprawidłowości powinny być niezwłocznie zgłaszane do BMF.

7. Generalną zasadą stosowaną w zależności od rodzaju projektu będzie zbieranie projektów na podstawie konkursu otwartego.

8. Ministerstwo Gospodarki i Pracy zapewni, by projektodawcy byli w pełni zaangażowani w realizację projektu i posiadali odpowiednie wyposażenie, które zapewni pomyślne wdrożenie projektu.

Artykuł 5

Roczne spotkania i sprawozdania

1. W celu zapewnienia efektywnego wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego Strony ustaliły roczne spotkania pomiędzy norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych a Krajowym Punktem Kontaktowym. Na spotkaniu Krajowy Punkt Kontaktowy powinien zaprezentować roczny raport, który określa, między innymi:

- postęp dokonany w celu osiągnięcia ogólnych celów Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- postęp dokonany w identyfikacji projektów w Państwie-Beneficjencie,
- sprawozdanie z wdrażania realizowanych projektów w stosunku do ustalonych kryteriów,
- postęp finansowy odnoszący się do zobowiązań i wydatkowania,
- obszary interwencji i działania na kolejny rok.

2. Ministerstwo Gospodarki i Pracy będzie organizować spotkania we współpracy z BMF. Na spotkania, w charakterze obserwatorów, mogą być zapraszani przedstawiciele Komisji Wspólnot Europejskich.

be responsible for the day-to-day operations of the EEA Financial Mechanism and the Norwegian Financial Mechanism, and shall serve as a contact point.

5. The Republic of Poland has authorized the Ministry of Economy and Labour to act on its behalf as its National Focal Point. It shall have the overall responsibility for the management of the Norwegian Financial Mechanism's activities in the Republic of Poland, including the overall responsibility for financial control and audit and serve as a contact point. Its managerial setup is contained in Annex A.

6. The Ministry of Economy and Labour shall be responsible and accountable for the identification, planning, implementation and monitoring of projects as well as the use of funds under the Norwegian Financial Mechanism in accordance with the Rules and Procedures. It shall report on these activities to the FMO. Any irregularities shall be reported to the FMO without delay.

7. As a general rule and based on the nature of the project, the gathering of applications shall be carried out by open calls for proposals.

8. The Ministry of Economy and Labour shall ensure that the project promoters are fully committed and equipped to ensure successful project implementation.

Article 5

Annual Meetings and Reporting

1. In order to ensure effective implementation of the Norwegian Financial Mechanism, the Parties agree to hold annual meetings between the Norwegian Ministry of Foreign Affairs and the Focal Point. The Focal Point shall at the meeting present an annual report, which shall amongst other things address:

- The progress made towards the achievement of the overall objective of the Norwegian Financial Mechanism,
- The progress of project identification in the Beneficiary State,
- The reporting of ongoing project implementation against established criteria,
- Financial progress pertaining to commitments and disbursements,
- Fields of intervention and measures for the following year.

2. The Ministry of Economy and Labour shall organise the meetings in cooperation with the FMO. The Commission of the European Communities may be invited to observe the meetings.

3. Protokół ze spotkania będzie przygotowywany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

4. Pierwsze spotkanie odbędzie się nie później niż jeden rok po wejściu w życie niniejszego MoU.

Artykuł 6

Obszary priorytetowe

1. Zgodnie z artykułem 3 Umowy środki finansowe dostępne będą dla projektów realizowanych w tych samych sektorach, co w przypadku Mechanizmu Finansowego EOG, jednak z pierwszeństwem dla projektów realizowanych w następujących obszarach:

- wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmocnianie sądownictwa,
- środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów oraz dokonywania inwestycji w infrastrukturę i technologię, przy priorytetowym potraktowaniu gospodarki odpadami komunalnymi,
- polityka regionalna i działania transgraniczne,
- pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

2. Badania naukowe mogą być finansowane, jeżeli ich tematyka dotyczy jednego lub więcej z wyżej wymienionych obszarów priorytetowych.

Artykuł 7

Podstawy programowe

1. Z myślą o zapewnieniu efektywnego wykorzystania środków finansowych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz bez uszczerbku dla artykułu 6 szczególny nacisk należy położyć na obszary interwencji przedstawione w podstawach programowych, zawartych w aneksie B do niniejszego MoU.

2. Aneks B będzie przedmiotem przeglądu podczas rocznych spotkań, o których mowa w artykule 5.

Artykuł 8

Specyficzne typy pomocy

1. Zgodnie z obszarami priorytetowymi, o których mowa w artykule 6, oraz z uwzględnieniem obszarów interwencji przedstawionych w podstawach programowych, o których mowa w artykule 7, Strony postanowiły ustanowić, w ramach całkowitej sumy środków, o której mowa w artykule 3, specyficzne typy pomocy wymienione w aneksie C.

2. Strony zawrą umowy finansowe określające warunki każdego zobowiązania finansowego.

3. Minutes of the discussions in the meeting shall be drafted by the Ministry of Economy and Labour.

4. The first meeting shall be held no later than one year after the entry into force of this MoU.

Article 6

Priority Sectors

1. In accordance with Article 3 of the Agreement, grants shall be available for projects in the same sectors as under the EEA Financial Mechanism, but with priority for projects in the areas of:

- Implementation of Schengen *acquis*, support of National Schengen Action Plans as well as strengthening the judiciary,
- Environment, i. a. with emphasis on strengthening the administrative capacity to implement relevant *acquis* and investments in infrastructure and technology with priority given to municipal waste management,
- Regional policy and cross-border activities,
- Technical assistance relating to implementation of *acquis communautaire*.

2. Academic research may be eligible for funding in so far as it is targeted at one or more of the priority sectors.

Article 7

Programming Framework

1. With a view to ensuring effective use of the Norwegian Financial Mechanism funding and without prejudice to Article 6 above, particular attention will be given to the fields of intervention outlined in the programming framework listed in Annex B to this MoU.

2. Annex B shall be subject to review in the annual meetings referred to in Article 5 above.

Article 8

Specific Forms of Grant Assistance

1. In accordance with the Priority Sectors referred to in Article 6 and with particular attention given to the fields of intervention outlined in the Programming Framework referred to in Article 7, the parties have agreed to establish, within the overall amount referred to in Article 3, the Specific Forms of Grant Assistance listed in Annex C.

2. The Parties shall conclude Grant Agreements laying down the terms and conditions of each grant commitment.

3. Aneks C będzie przedmiotem przeglądu podczas rocznych spotkań, o których mowa w artykule 5.

Artykuł 9

Kontrola i dostęp do informacji

Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Biuro Audytora Generalnego Norwegii i ich przedstawiciele mają prawo do przeprowadzenia kontroli technicznej lub finansowej, którą uważają za stosowną, w celu zapewnienia wypełniania warunków planowania, wdrażania i monitorowania projektów, jak również wykorzystania środków. Rzeczpospolita Polska zapewni wszelką konieczną pomoc, informacje i dokumentację.

Artykuł 10

Koordinacja

Rzeczpospolita Polska oraz BMF ściśle koordynują wykorzystanie środków finansowych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego z wykorzystaniem środków w ramach Mechanizmu Finansowego EOG. Wszystkie projekty przedkładane do realizacji w ramach mechanizmów będą zgodne z priorytetami krajowymi Rzeczypospolitej Polskiej i z innymi stosownymi uzgodnieniami z Unią Europejską.

Artykuł 11

Zasady zarządzania

1. Wdrażanie niniejszego MoU będzie we wszystkich aspektach zgodne z Zasadami i Procedurami dotyczącymi Norweskiego Mechanizmu Finansowego wraz z późniejszymi zmianami.

2. Strony zobowiązują się stosować najwyższy poziom przejrzystości i odpowiedzialności przy wdrażaniu Norweskiego Mechanizmu Finansowego, jak też stosować cele i zasady dobrego zarządzania, zrównoważonego rozwoju oraz równości szans kobiet i mężczyzn.

Artykuł 12

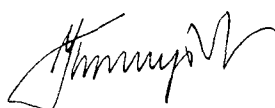
Wejście w życie

Niniejsze MoU wchodzi w życie z dniem podpisania.

Niniejsze Memorandum of Understanding zostało podpisane w dwóch oryginałach w języku angielskim.

PODPISANO w Warszawie dnia 14 października 2004 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
For the Republic of Poland

3. Annex C shall be subject to review in the annual meetings referred to in Article 5 above.

Article 9

Control and Access to Information

The Norwegian Ministry of Foreign Affairs, the Office of the Auditor General of Norway and their representatives have the right to carry out any technical or financial mission or review they consider necessary to follow the planning, implementation and monitoring of projects as well as the use of the funds. The Republic of Poland shall provide all necessary assistance, information and documentation.

Article 10

Coordination

The Republic of Poland and the FMO shall closely coordinate the use of the Norwegian Financial Mechanism with the use of the EEA Financial Mechanism. All projects submitted to the mechanisms shall be consistent with the Republic of Poland's national priorities and relevant arrangements with the European Union.

Article 11

Governing Principles

1. The implementation of this MoU shall in all aspects be governed by the Rules and Procedures of the Norwegian Financial Mechanism and subsequent amendments thereof.

2. The Parties agree to apply the highest degree of transparency and accountability in the implementation of the Norwegian Financial Mechanism, as well as objectives and principles of good governance, sustainable development and gender equality.

Article 12

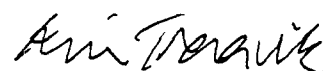
Entry into Force

This MoU shall enter into force on the day of signature.

The present Memorandum of Understanding is signed in two originals in the English language.

DONE in Warsaw on 14 October 2004.

W imieniu Królestwa Norwegii
For the Kingdom of Norway

Aneksy do Memorandum of Understanding wdrażania
Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004—2009

Annexes for the Memorandum of Understanding on the
implementation of the Norwegian Financial Mechanism
2004—2009

Aneks A

POLSKA STRUKTURA ZARZĄDZANIA DOTYCZĄCA WDRAŻANIA NORWESKIEGO MECHANIZMU FINANSOWEGO

System wdrażania

1. Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zarządza Norweskim Mechanizmem Finansowym oraz decyduje o przyznaniu środków finansowych.

2. Biuro Mechanizmu Finansowego (BMF) jest odpowiedzialne za bieżące wdrażanie Norweskiego Mechanizmu Finansowego i pełni rolę punktu kontaktowego.

3. Krajowy Punkt Kontaktowy — Ministerstwo Gospodarki i Pracy pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego. Krajowy Punkt Kontaktowy ponosi całkowitą odpowiedzialność za zarządzanie działaniami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego w Polsce, zgodnie z postanowieniami niniejszego Memorandum of Understanding (MoU) oraz z Zasadami i Procedurami, przyjętymi przez norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych dnia 2 lipca 2004 r. wraz z późniejszymi zmianami, włącznie z ogólną odpowiedzialnością za wykorzystanie środków, kontrolę finansową oraz audyt. Jego zakres odpowiedzialności obejmuje w szczególności następujące zadania, choć nie jest do nich ograniczony:

- przyjmowanie projektów od wszystkich instytucji pośredniczących i przekazywanie ich, wraz z uzasadnioną opinią o projekcie, do Biura Mechanizmów Finansowych,
- zapewnienie prawidłowego zarządzania i wdrażania realizowanych projektów,
- przewodniczenie Komitetowi Monitorującemu,
- zapewnienie skuteczności i prawidłowości wykorzystania dostępnych środków finansowych,
- przygotowanie rocznych raportów z wdrażania, akceptowanych przez Komitet Monitorujący, a następnie przekazywanych do Biura Mechanizmów Finansowych,
- zapewnienie pełnej i wystarczającej ścieżki audytu we wszystkich zaangażowanych instytucjach,
- zapewnienie informacji i promocji na temat dostępnych środków finansowych,
- przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Funkcje Krajowego Punktu Kontaktowego będą opisane szerzej w umowach finansowych zawierających

Annex A

POLISH MANAGERIAL SET-UP FOR THE IMPLEMENTATION OF THE NORWEGIAN FINANCIAL MECHANISM

Implementation System

1. The Norwegian Ministry of Foreign Affairs manages the Norwegian Financial Mechanism and decides on the granting of assistance.

2. The Financial Mechanism Office (FMO) is responsible for the day-to-day implementation of the Norwegian Financial Mechanism and serves as a contact point.

3. National Focal Point — the Ministry of Economy and Labour fulfils tasks of National Focal Point. The Focal Point has the overall responsibility for the management of the Norwegian Financial Mechanism's activities in Poland as described in this Memorandum of Understanding (MoU) and the Rules and Procedures adopted by the Norwegian Ministry of Foreign Affairs on 2 July 2004 and subsequent amendments, including the overall responsibility for the use of funds, financial control and audit. In particular, its responsibilities include but are not limited to the following:

- collect proposals from all intermediate bodies and, with its reasoned opinion of the proposed projects, submit them to the Financial Mechanism Office,
- ensure correctness of management and implementation of realised projects,
- chair the Monitoring Committee,
- ensure efficiency and correctness of use of available funds,
- draw up annual reports on implementation to be forwarded for approval to the Monitoring Committee and submitted to the Financial Mechanism Office,
- ensure a complete and sufficient audit path in all engaged institutions,
- ensure information and publicity about available funds,
- store all documents relating to projects realised within the Norwegian Financial Mechanism.

The role of the National Focal Point is to be further elaborated in the Grant Agreements between the

nych pomiędzy Norweskim Mechanizmem Finansowym a Państwem-Beneficjentem.

4. Instytucja pośrednicząca — zadania instytucji pośredniczących zostały powierzone ministerstwu odpowiedzialnym za poszczególne obszary priorytetowe (patrz tabela 1). W ramach ogólnego zarządzania i odpowiedzialności, jaką ponosi Krajowy Punkt Kontaktowy, główne zadania instytucji pośredniczącej są następujące:

- ogłaszanie, w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych, o możliwości składania projektów oraz ich przyjmowanie od potencjalnych beneficjentów,
- zapewnienie prawidłowości zarządzania projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- monitorowanie wdrażania projektów, w szczególności przygotowywanie dla Krajowego Punktu Kontaktowego okresowych raportów na temat wykorzystania środków finansowych,
- przygotowywanie wniosków o zmiany i przekazywanie ich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
- wykrywanie nieprawidłowości i raportowanie o nich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
- informowanie opinii publicznej o projektach wdrażanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

5. Instytucja pośrednicząca może powierzyć pewne zadania związane z zarządzaniem instytucjom wspomagającym. Instytucja pośrednicząca oraz instytucja wspomagająca podpiszą umowę prawną o przejęciu przez instytucję wspomagającą niektórych funkcji związanych z zarządzaniem i wdrażaniem. W takich przypadkach instytucja pośrednicząca zachowuje swoją ogólną odpowiedzialność i jest całkowicie odpowiedzialna przed Krajowym Punktem Kontaktowym za skuteczność i prawidłowość zarządzania i wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Do zadań instytucji wspomagającej, odpowiedzialnej przed instytucją pośredniczącą, będzie w szczególności należeć:

- ogłaszanie o możliwości składania projektów i ich zbieranie od beneficjentów końcowych,
- identyfikowanie projektów kwalifikowanych,
- prowadzenie wstępnej oceny formalnej złożonych wniosków i przekazywanie listy wybranych projektów do instytucji pośredniczących,
- monitorowanie wdrażania projektów, w szczególności przygotowywanie okresowych raportów z monitorowania i przekazywanie ich do instytucji pośredniczących,

Norwegian Financial Mechanism and the Beneficiary State.

4. Intermediate Body — the tasks of Intermediate Bodies have been entrusted with the ministries responsible for each priority sector (see Table 1). Under the overall management and responsibility of the Focal Point, the main tasks of the Intermediate Body are as follows:

- call for and collect applications for projects within the priority areas from potential beneficiaries,
- ensuring regularity of the management of projects realised within the Norwegian Financial Mechanism,
- monitor project implementation, in particular preparation of National Focal Point periodical reports on the use of financial resources,
- prepare applications for amendment and transfer these to the National Focal Point,
- detect irregularities and report these to the National Focal Point,
- inform the general public about the projects implemented under the Norwegian Financial Mechanism,
- store all documents relating to projects realised within the Norwegian Financial Mechanism.

5. The Intermediate Body can delegate certain managerial tasks to auxiliary institutions. The Intermediate Body and auxiliary institutions will sign a legal agreement on the taking over by auxiliary institutions of some of the managerial and implementation functions. In this case, the Intermediate Body retains its overall responsibility and is fully responsible to the National Focal Point for the efficiency and accuracy of management and implementation of the Norwegian Financial Mechanism. An auxiliary institution, responsible to the Intermediate Body, will in particular:

- call for and collect applications from final beneficiaries,
- identify eligible projects,
- conduct initial formal appraisal of submitted applications and transfer the list of selected projects to the Intermediate Bodies,
- monitor project implementation, in particular preparation of periodical monitoring reports and submit these to the Intermediate Bodies,

- wykrywanie nieprawidłowości i raportowanie o nich do instytucji pośredniczących,
 - weryfikacja wykorzystania środków finansowych, włącznie z przeprowadzaniem inspekcji na miejscu,
 - zapewnienie, że informacja o projektach wdrażanych w ramach obu mechanizmów finansowych jest podawana do publicznej wiadomości,
 - przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z projektami realizowanymi w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
- detect irregularities and report these to the Intermediate Bodies,
 - verify the use of funds, including in situ inspection,
 - ensure that the public is informed about the projects implemented within both Financial Mechanisms,
 - store all documents relating to projects realised within the Norwegian Financial Mechanism.

Tabela 1.

Priorytety	Instytucja pośrednicząca	Instytucja wspomagająca instytucję pośredniczącą
Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii	Ministerstwo Środowiska	w trakcie ustalania
Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami	Ministerstwo Środowiska	w trakcie ustalania
Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast	Ministerstwo Kultury	
Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmacnianie wspierających go procesów demokratycznych	Urząd Komitetu Integracji Europejskiej	
Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem	Ministerstwo Zdrowia	
Badania naukowe	Ministerstwo Nauki i Informatyzacji	
Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Instytucja wdrażająca programy współpracy przygranicznej PHARE
Środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów oraz dokonywania inwestycji w infrastrukturę i technologię, przy priorytetowym potraktowaniu gospodarki odpadami komunalnymi	Ministerstwo Środowiska	w trakcie ustalania
Polityka regionalna i działania transgraniczne	Ministerstwo Gospodarki i Pracy	Instytucja wdrażająca programy współpracy przygranicznej PHARE
Pomoc techniczna przy wdrażaniu <i>acquis communautaire</i>	Ministerstwo Gospodarki i Pracy	

Table 1.

Priority	Intermediate Body	Auxiliary institution for Intermediate Body
Protection of the environment, including the human environment, through, <i>inter alia</i> , reduction of pollution and promotion of renewable energy	Ministry of Environment	under appointment
Promotion of sustainable development through improved resources use and management	Ministry of Environment	under appointment
Conservation of European cultural heritage including public transport, and urban renewal	Ministry of Culture	
Human resources development through, <i>inter alia</i> , promotion of education and training, strengthening of administrative or public service capacities of the local government or its institutions as well as the democratic processes that support it	Office of the Committee for European Integration	
Health and childcare	Ministry of Health	
Academic research grants	Ministry of Scientific Research and Information Technology	
Implementation of Schengen acquis, support of National Schengen Action Plans as well as strengthening the judiciary	Ministry of the Interior and Administration Affairs	Implementing Authority for PHARE CBC Programmes
The environment, <i>inter alia</i> , with emphasis on strengthening the administrative capacity to implement relevant acquis and investments in infrastructure and technology with priority given to municipal waste management	Ministry of Environment	under appointment
Regional policy and cross-border activities	Ministry of Economy and Labour	Implementing Authority for PHARE CBC Programmes
Technical assistance relating to the implementation of <i>acquis communautaire</i>	Ministry of Economy and Labour	

6. Komitet Monitorujący — Ministerstwo Gospodarki i Pracy utworzy jeden Komitet Monitorujący dla Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego EOG. Komitet ten odpowiada przed Krajowym Punktem Kontaktowym za monitorowanie realizacji projektów w ramach obu mechanizmów finansowych. Komitet Monitorujący odpowiada w szczególności za:

- okresowy przegląd postępu realizowanych projektów,
- analizowanie i akceptowanie okresowych raportów z wykorzystania środków finansowych,

6. Monitoring Committee — the Ministry of the Economy and Labour will create one Monitoring Committee for the Norwegian Financial Mechanism and the EEA Financial Mechanism. The Committee is responsible to the National Focal Point for the monitoring of project realisation within the framework of both Financial Mechanisms. The Monitoring Committee is in particular responsible for the following:

- periodically review the progress of the projects being realised,
- examine and approve the periodical reports on the use of financial resources,

— ocenianie efektywności i skuteczności wykorzystania środków finansowych dostępnych w ramach obu mechanizmów.

— assess the efficiency and effectiveness of using financial resources available in the framework of both Mechanisms.

Komitet będzie składać się z przedstawicieli:

The Committee shall be made up of representatives of:

— ministerstw zaangażowanych we wdrażanie środków dostępnych w ramach obu mechanizmów,

— the ministries involved in the implementation of funds from both Mechanisms,

— Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn,

— the Government Plenipotentiary for the Equal Status of Women and Men,

— partnerów społecznych i gospodarczych, włącznie z organizacjami pracodawców i pracobiorców,

— social and economic partners, including employers and employee organisations,

— organizacji pozarządowych,

— non-governmental institutions,

— władz regionalnych i lokalnych.

— regional and local level government.

Przewodniczący Komitetu zaprasza, w charakterze obserwatorów, przedstawicieli Biura Mechanizmu Finansowego oraz, jeśli jest to właściwe, przedstawicieli innych instytucji i organizacji, których obecność może być kluczowa dla efektywnego wdrażania pomocy dostępnej w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

The Chairman of the Committee invites, as observes, representatives of the Financial Mechanism Office, and, as appropriate, representatives of other institutions and organisations, whose presence could be essential to the effective implementation of the assistance provided by the Norwegian Financial Mechanism.

7. Komitet Sterujący — wszystkie instytucje pośredniczące muszą utworzyć Komitety Sterujące. Ich zadaniem jest identyfikacja, zbieranie i rekomendowanie do Krajowego Punktu Kontaktowego projektów w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych. Ponadto do zadań Komitetu Sterującego należy wyrażanie opinii i przygotowanie rekomendacji dla projektów, które są kwalifikowane do wsparcia w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W celu prawidłowej oceny projektów Komitet Sterujący może tworzyć grupy robocze oraz korzystać z usług indywidualnych ekspertów lub innych instytucji. Komitet Sterujący działać będzie w sposób otwarty i przejrzysty.

7. Steering Committee — all Intermediate Bodies have to appoint Steering Committees. These are tasked with identifying, collecting and recommending to the National Focal Point projects within the framework of the different priority sectors. The Steering Committees' tasks include giving an opinion and making recommendations on projects that are eligible for support within the Norwegian Financial Mechanism. In order to appropriately evaluate projects, the Steering Committee could create working groups and use the services of individual experts or other institutions. The Steering Committee will operate in an open and transparent manner.

Komitet będzie składać się z przedstawicieli:

The Committee shall be made up of representatives of:

— instytucji pośredniczącej, w zależności od obszarów priorytetowych,

— the Intermediate Body, depending on priority sectors,

— instytucji płatniczej,

— the Paying Authority,

— władz regionalnych i lokalnych,

— regional and local level government,

— partnerów społecznych i gospodarczych.

— social and economic partners.

Przewodniczący Komitetu zaprasza, w charakterze obserwatorów, przedstawicieli Krajowego Punktu Kontaktowego oraz, jeśli jest to właściwe, przedstawicieli innych instytucji i organizacji, których obecność może być kluczowa dla efektywnego wdrażania pomocy dostępnej w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

The Chairman of the Committee invites, as observers, representatives of National Focal Point, and, as appropriate, representatives from other institutions and organisations, whose presence could be essential to the effective implementation of the assistance provided by the Norwegian Financial Mechanism.

8. Funkcję instytucji płatniczej dla obu mechanizmów finansowych pełni Ministerstwo Finansów. Wydatkowanie środków finansowych będzie odbywać się na określony rachunek bankowy Ministerstwa Fi-

8. Paying Authority functions for both Financial Mechanisms are performed by the Ministry of Finance. Grant assistance disbursement will be made to a designated bank account at the Ministry of

nansów. Do zadań instytucji płatniczej należy w szczególności:

- zarządzanie rachunkami, na których znajdują się środki finansowe pochodzące z obu mechanizmów,
- poświadczanie do Biura Mechanizmów Finansowych, że deklaracje wydatkowania są sporządzone na podstawie wiarygodnych i sprawdzonych dokumentów,
- raportowanie na temat przepływów finansowych do Krajowego Punktu Kontaktowego,
- przygotowywanie i przekazywanie do Biura Mechanizmów Finansowych wniosków o refundację poniesionych wydatków,
- zapewnienie, że płatności są przekazywane do końcowych beneficjentów tak szybko, jak to możliwe i w ramach określonych terminów.

Ponadto instytucja płatnicza odpowiada przed Krajowym Punktem Kontaktowym za opracowanie, wdrażanie i utrzymywanie procedur zarządzania finansowego i kontroli. Instytucja płatnicza będzie także sprawdzać stosowanie tej procedury przez instytucję pośredniczącą.

9. Niezależna instytucja — Biuro ds. Międzynarodowych Relacji Skarbowych w Ministerstwie Finansów w Polsce pełni funkcję instytucji audytu. Wykonuje tę funkcję poprzez jednostkę organizacyjną w Ministerstwie Finansów. Do jej głównych zadań należy:

- przeprowadzanie audytu projektów,
- przygotowanie rocznego planu audytu oraz streszczeń raportów z audytu i przekazywanie ich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
- porównywanie całkowitej kwoty certyfikowanej do BMF z zapisami poszczególnych wydatków oraz oryginałami potwierdzających je dokumentów, przechowywanymi na poszczególnych szczeblach administracyjnych oraz przez beneficjentów końcowych, a także — w przypadku gdy beneficjenci nie są końcowymi odbiorcami środków finansowych — przechowywanymi w instytucjach i firmach wykonujących działania,
- weryfikacja alokacji i przepływu dostępnych środków w ramach obu mechanizmów finansowych oraz środków krajowych,
- sprawdzanie prawidłowości kwalifikowanych wydatków w oparciu o reprezentatywną próbkę zaakceptowanych działań,
- zapewnienie szybkiego i skutecznego zbadania każdego podejrzanego i zaistniałego przypadku oszustwa oraz nieprawidłowości i raportowanie o nich do Krajowego Punktu Kontaktowego,
- przygotowanie rocznych raportów z audytu dla Krajowego Punktu Kontaktowego.

Finance. The tasks of the Paying Authority are in particular to:

- manage the accounts on which grants from both Mechanisms are kept,
- certify to the Financial Mechanism Office that expenditure declarations are made on the basis of reliable and verified documents,
- report on finance flow to the National Focal Point,
- draw up and submit to the Financial Mechanism Office payment applications for reimbursement of the expenditures,
- ensure that payments are made to the final beneficiaries as quickly as possible and within the specified deadlines.

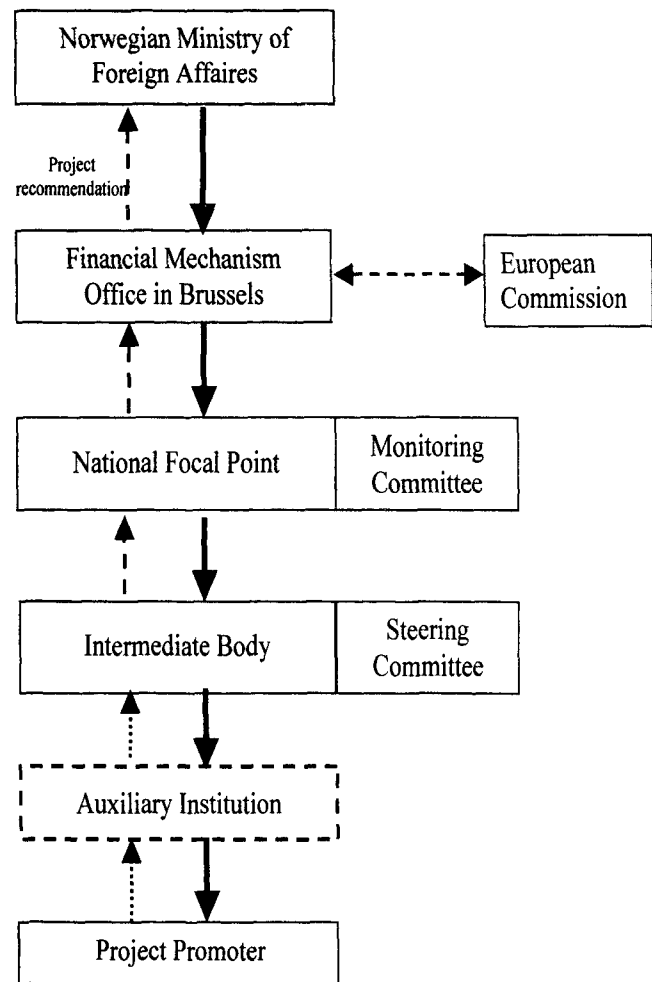
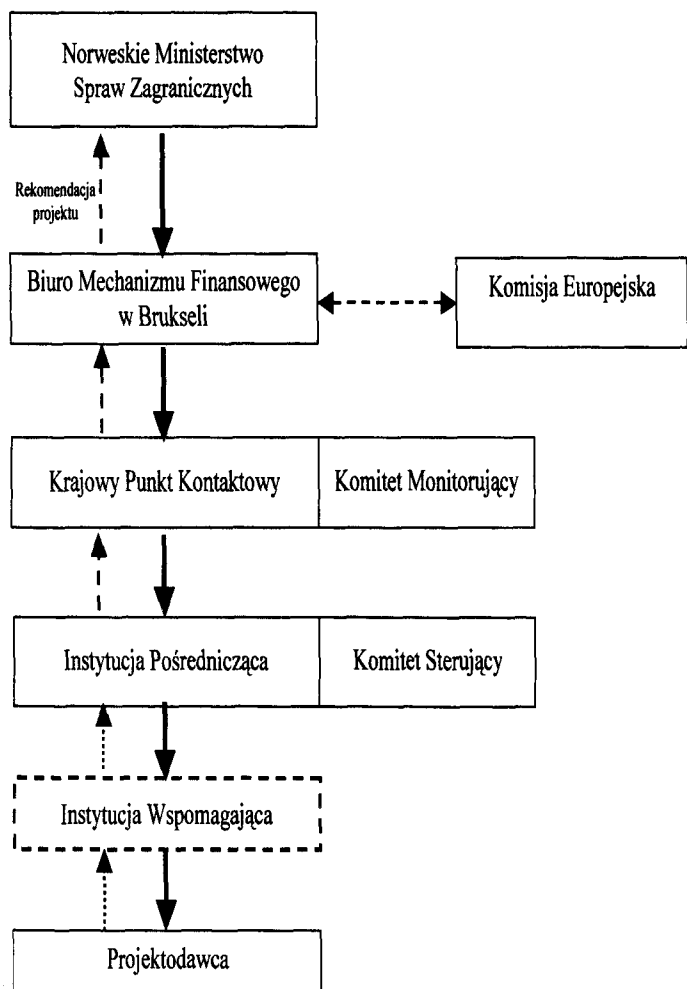
Furthermore, the Paying Authority is responsible to the National Focal Point for developing, implementing and maintaining the procedures for financial management and control. The Paying Authority will verify application of these procedures by the Intermediate Body.

9. An Independent Body — the Bureau for International Treasury Relations in the Ministry of Finance in Poland, performs tasks of Audit Institution. It executes tasks through an organisational unit in the Ministry of Finance. Its main responsibility is to:

- carry out audits of projects,
- preparation of yearly audit plan and a summary of audit reports and submitting them to the National Focal Point,
- reconcile the summary amounts certified to the FMO with the individual expenditure records and original supporting documents held at the various administrative levels and by the final beneficiaries including, where the latter are not the final recipients of funding, the bodies or firms carrying out operations,
- verify the allocation and transfer of the available funds from both Financial Mechanisms and national funds,
- control the regularity of eligible expenditures based on a representative sample of the operations approved,
- ensure efficient and prompt investigation of any suspected and actual cases of fraud and irregularity and reporting these to the National Focal Point,
- prepare yearly audit reports for the National Focal Point.

Schemat wdrażania projektów dla wszystkich obszarów priorytetowych

Project implementation chart for all priority sectors

.....→	Propozycja projektu
---→	Projekt wybrany na poziomie krajowym
—→	Zaakceptowany projekt

.....→	Project proposal
---→	Project selected at national level
—→	Accepted project

Procedura wnioskowania

Informacja dotycząca procesu zbierania propozycji projektów będzie ogłaszana w zależności od dostępności środków finansowych oraz projektów. Generalną zasadą, stosowaną w zależności od rodzaju projektu, będzie zbieranie projektów na podstawie konkursu otwartego. Propozycje projektów powinny być przekazywane do instytucji pośredniczącej/instytucji wspomagającej, która ocenia kompletność wniosku i dokonuje oceny pod względem formalnym. W przypadku stwierdzenia braków lub nieprawidłowości wnioski zostaną zwrócone projektodawcom w celu dokonania stosownych poprawek. Wstępnie spraw-

The Application Procedure

Information relating to the gathering of project proposals will be announced according to availability of funds and projects. As a general rule and based on the nature of the project, the collection of applications shall be carried out by open calls for proposals. These should be submitted to the Intermediate Body/Auxiliary Body which evaluates completeness of applications and appraise them on the formal aspects. If any deficiencies or irregularities are found, applications shall be returned to the applicants for correction. Initially checked and assessed application forms shall be appraised with respect to their subject

dzione i ocenione formularze aplikacyjne będą oceniane pod kątem zgodności tematycznej oraz zawartości technicznej przez Komitet Sterujący, który w ramach procedury oceniającej przyznaje projektom punkty. W wyniku procedury oceniającej przygotowywana jest lista rankingowa kwalifikowanych projektów, uszeregowanych od najwyższej do najniższej punktacji. Lista ta jest przekazywana do Krajowego Punktu Kontaktowego jako rekomendacja propozycji projektów do przekazania do Biura Mechanizmu Finansowego. W oparciu o rekomendacje Komitetu Sterującego Krajowy Punkt Kontaktowy decyduje, które projekty są kwalifikowane do przekazania do Biura Mechanizmu Finansowego, a następnie wraz z opinią przekazuje je do BMF. Zgodnie z Zasadami i Procedurami BMF przygotowuje rekomendacje dla projektów i przekazuje je norweskiemu Ministerstwu Spraw Zagranicznych, które podejmuje ostateczną decyzję o przyznaniu współfinansowania dla projektu. Na podstawie pozytywnej decyzji pomiędzy norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz Krajowym Punktem Kontaktowym zawierana będzie umowa finansowa.

matter and technical contents by the Steering Committee, which within the appraisal procedure, awards points. The appraisal procedure results in the preparation of a list ranking eligible projects on a scale of highest to lowest score awarded. The list will be submitted to the National Focal Point as a recommendation for proposals to be submitted to the Financial Mechanism Office. Based on the recommendations of the Steering Committee the National Focal Point decides which proposals are eligible for submission to the Financial Mechanism Office (FMO) and submits such proposals to the FMO along with its reasoned opinion. According to the Rules and Procedures, the FMO makes recommendations on the proposals and submits them to the Norwegian Ministry of Foreign Affairs, which makes the final decision on the co-financing of the project. On the basis of a positive decision, a grant agreement will be concluded between the Norwegian Ministry of Foreign Affairs and the National Focal Point.

Aneks B

PODSTAWY PROGRAMOWE, O KTÓRYCH MOWA W ARTYKULE 7 MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

W ramach obszarów priorytetowych, o których mowa w artykule 6 MoU, szczególna uwaga zostanie zwrócona na wymienione poniżej główne działania.

Norweski Mechanizm Finansowy zmierza do umocnienia dwustronnej współpracy pomiędzy Polską a Norwegią.

OBSZAR PRIORYTETOWY	GŁÓWNE DZIAŁANIA
<p>Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii</p>	<p>Cel priorytetu Zmniejszenie ilości substancji niebezpiecznych w środowisku poprzez m.in. ochronę powietrza, wód powierzchniowych oraz racjonalną gospodarkę odpadami.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Budowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ograniczanie korzystania z indywidualnych systemów ogrzewania na rzecz podłączenia do zbiorczych/komunalnych sieci ciepłych; — zastąpienie przestarzałych źródeł energii cieplnej nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi źródłami energii; — prace termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej; — inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii, tj. małe elektrownie wodne do 5 megawatów (MW), wykorzystanie energii słonecznej oraz biomasy w indywidualnych systemach grzewczych; — budowa, przebudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej; — organizacja selektywnej zbiórki odpadów, a następnie zagospodarowanie ich poprzez odzysk.
<p>Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami</p>	<p>Cel priorytetu Promowanie i wprowadzanie w życie zasad zrównoważonego rozwoju wśród władz i społeczności.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty z zakresu wzmocnienia instytucjonalnego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> — zmniejszanie energo-, materiało- i wodochłonności produkcji i usług poprzez poprawę efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych;

	<ul style="list-style-type: none"> — wykorzystanie alternatywnych źródeł energii; — wspieranie procesu tworzenia „zielonych miejsc pracy” i „zielonych zamówień”; — działania na rzecz poprawy poziomu edukacji ekologicznej poprzez tworzenie sieci nauczania na rzecz środowiska (<i>network for environmental learning</i>); — działania zachęcające do ochrony, poprawy i przywracania różnorodności biologicznej, w tym zasobów morskich oraz obszarów włączonych do sieci Natura 2000; — działania na rzecz wsparcia gospodarki leśnej.
<p>Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast</p>	<p>Cel priorytetu Zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (w szczególności w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku).</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty o minimalnej wartości 1 mln euro z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych narodowych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej; — rewitalizacji historycznych obszarów miejskich; — rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych; — rewitalizacji obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej na cele kulturalne, w szczególności na muzea nowoczesności; — renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii; — budowy i rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu; — budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury; — kompleksowych programów konserwacji zabytków ruchomych oraz konserwacji i digitalizacji zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów; — tworzenia systemów zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki oraz zabezpieczenia zabytków ruchomych i nieruchomości przed kradzieżą i zniszczeniem.
<p>Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmocnienie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmocnienie wspierających go procesów demokratycznych</p>	<p>Cel priorytetu Wzmocnienie jednostek samorządu terytorialnego poprzez poszerzenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli administracji publicznej na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dodatkowo, wzmocnienie instytucjonalne społeczeństwa obywatelskiego poprzez wsparcie działalności sektora pozarządowego, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji zasady równego statusu kobiet i mężczyzn.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> — promowanie szkoleń zawodowych dla szerokiej grupy pracowników administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego; — opracowanie programów szkoleniowych w oparciu o zidentyfikowane zadania administracji samorządowej, w tym działania dotyczące zasad równego statusu kobiet i mężczyzn; — sporządzenie standardów kompetencyjnych w zakresie integracji z UE; — przeprowadzenie szkoleń dla pracowników administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego; — wspieranie doradztwa i informacji dla jednostek samorządu terytorialnego oraz sektora pozarządowego; — opracowanie odpowiednich instrumentów edukacyjnych oraz promowanie partnerstw lokalnych; — modernizacja usług administracji centralnej i samorządowej oraz poprawa wydajności i wdrażanie najlepszych praktyk poprzez wykorzystanie najnowszego oprogramowania i technologii informatycznych; — wspieranie współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi.

Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem	<p>Cel priorytetu Poprawa warunków życia poprzez m.in. programy promocji zdrowia i profilaktyki, poprawę jakości usług w jednostkach ochrony zdrowia oraz zwiększenie dostępności i usprawnienie podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej.</p> <p>Projekty realizowane w ramach tego obszaru priorytetowego powinny w głównej mierze dotyczyć małych miast i terenów wiejskich, gdzie dostępność mieszkańców do usług zdrowotnych oraz informacji medycznej jest w znacznym stopniu ograniczona.</p> <p>Przedsięwzięcia w zakresie opieki zdrowotnej i opieki nad dzieckiem powinny być zgodne z narodowymi lub regionalnymi strategiami rozwoju ochrony zdrowia.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> — programy promocji zdrowia i profilaktyki; — programy poprawy opieki perinatalnej¹; — programy dotyczące podnoszenia stanu wiedzy o nowoczesnych metodach planowania rodziny i standardów odpowiedzialnego rodzicielstwa; — programy w zakresie terapeutycznych systemów telemedycznych oraz medycznych internetowych systemów edukacyjnych oraz gromadzenia danych; — podnoszenie dostępności i jakości usług medycznych; — programy mające na celu integrację środowisk zagrożonych patologią oraz zapobieganie przestępczości nieletnich (ze szczególnym uwzględnieniem zwalczania patologii społecznych, takich jak narkomania i alkoholizm); — projekty mające na celu integrację dzieci niepełnosprawnych z pełnosprawnymi; — projekty mające na celu tworzenie ogólnodostępnych stref rekreacji dziecięcej.
Badania naukowe	<p>Cel priorytetu Wsparcie instytucji wdrażających wiedzę o najlepszych technologiach, które mogą być wykorzystane w ramach obszarów priorytetowych Mechanizmu Finansowego EOG. Cel ten będzie osiągnięty poprzez dystrybucję środków na prowadzenie badań przez jednostki naukowe i zespoły badawcze, jak również wsparcie wymiany w zakresie nauki i technologii pomiędzy Polską a krajami EOG.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty badawcze ze wszystkich dziedzin i dyscyplin naukowych realizowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG.</p>
Wdrażanie przepisów z Schengen, wsparcie Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmacnianie sądownictwa	<p>Cel priorytetu Zapewnienie odpowiednich standardów zabezpieczenia granicy lądowej, morskiej i powietrznej, zapewnienie wdrożenia przepisów z Schengen oraz wzrost bezpieczeństwa narodowego oraz bezpieczeństwa w obrębie Obszaru Schengen.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> — wzmocnienie przejść granicznych; — infrastruktura IT zapewniająca dostęp do systemów informacyjnych Schengen, a także VIS i VISION, jak również infrastruktura IT dla jednostek wymiaru sprawiedliwości i administracji celnej; — infrastruktura na zewnętrznych granicach UE i sprzęt służący do zwalczania przestępczości transgranicznej, przestępczości zorganizowanej oraz nielegalnej imigracji; — infrastruktura dla Służby Celnej; — infrastruktura migracyjno-azyłowa; — systemy informacyjne służące poprawie pracy jednostek wymiaru sprawiedliwości; — szkolenia dotyczące zasad funkcjonowania Obszaru Schengen dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz służb podległych MSWiA; — zwalczanie międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, w tym terroryzmu, handlu ludźmi, przemytu, prania pieniędzy, defraudacji i korupcji;

¹ Opieka perinatalna to wszechstronne działanie, obejmujące matkę, płód i noworodka, którego celem jest zapewnianie ciągłej opieki, profilaktyki oraz właściwego postępowania leczniczego w okresie przedkoncepcyjnym, podczas ciąży, porodu i połogu.

	<ul style="list-style-type: none"> — umacnianie współpracy policji i Straży Granicznej, z uwzględnieniem rozwoju infrastruktury komunikacyjnej; — szkolenie w zakresie funkcji prewencyjnej policji i Straży Granicznej poprzez prace badawcze i poszerzoną współpracę pomiędzy policją a instytucjami akademickimi; — budowanie kompetencji policji, Straży Granicznej i wymiaru sprawiedliwości dla zwiększenia ich efektywności i spójności działań; — budowanie kompetencji związanych z przetwarzaniem wniosków wizowych i azytowych; — budowanie kompetencji w zakresie przeciwdziałania handlowi kobietami i dziećmi.
<p>Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych</p>	<p>Cel priorytetu Wzmocnienie umiejętności i możliwości działania administracji szczebla centralnego i regionalnego oraz innych jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie prawa UE w zakresie ochrony środowiska.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów Projekty służące wzmocnieniu instytucjonalnemu w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> — usprawnienia wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska; — wsparcia w zakresie budowy zdolności instytucjonalnych administracji odpowiedzialnej za ochronę środowiska; — gromadzenia i upowszechniania informacji, np. o najlepszych dostępnych technikach (zgodnie z Dyrektywą 96/61/WE) i o „czystej produkcji”; — rozwoju systemów zarządzania środowiskowego.
<p>Polityka regionalna i działania transgraniczne</p>	<p>Cel priorytetu Poprawa komunikacji i współpracy transgranicznej mieszkańców i władz Polski z państwami Europejskiego Obszaru Gospodarczego i EFTA, państwami regionu Morza Bałtyckiego, jak również państwami Europy Wschodniej graniczącymi z Rzeczpospolitą Polską: Republiką Białorusi, Federacją Rosyjską — Obwodem Kaliningradzkim i Ukrainą. Promowanie rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym w Polsce.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> — tworzenie i wdrażanie programów współpracy transgranicznej mających na celu poprawę funkcjonowania administracji samorządowej oraz pobudzenie inicjatyw społecznych, inicjatyw służących ochronie zdrowia, oraz rozwój przedsiębiorczości w regionach; — transfer wiedzy z regionów lepiej do słabiej rozwiniętych; — promowanie rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce; — zapewnienie rozwoju systemu komunikacji i wymiany informacji; — współpraca w zakresie transgranicznej turystyki ekologicznej w rozwiniętych regionach; — szkolenia dla pracowników administracji rządowej i samorządowej w krajach EOG mające na celu podwyższenie kwalifikacji zawodowych.
<p>Pomoc techniczna przy wdrażaniu <i>acquis communautaire</i></p>	<p>Cel priorytetu Zapewnienie prawidłowego zarządzania i efektywności wdrażania obu mechanizmów finansowych.</p> <p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> — informacja i promocja działań realizowanych w ramach EOG, — wsparcie przygotowań do wdrażania; — monitoring, ocena oraz kontrola.

Annex B

PROGRAMMING FRAMEWORK REFERRED TO IN ARTICLE 7 OF THE MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Within the overall framework of the priorities mentioned in Article 6 of the MoU, particular attention shall be given to the Focus Areas indicated below. The Norwegian Financial Mechanism aims to strengthen the bilateral relations between Poland and Norway.

PRIORITY SECTOR	FOCUS AREAS
<p>Protection of the environment, including the human environment, through, <i>inter alia</i>, reduction of pollution and promotion of renewable energy</p>	<p>Priority objective To reduce the quantity of hazardous substances in the environment through, among other things, protection of air and surface waters and rational waste management.</p> <p>Types of eligible projects Construction and modernisation of environment protection infrastructure:</p> <ul style="list-style-type: none"> — restrictions in usage of individual heating systems in favour of communal/municipal heating networks; — replacement of obsolete heating energy sources by modern, energy-saving and ecological ones; — thermal-insulation work in public utility buildings; — investments in the field of use of renewable energy sources, such as small hydropower plants of up to 5 Mega Watts (MW), use of solar energy and of biomass in individual heating systems; — construction, rebuilding or modernisation of municipal waste water treatment plants and sewage pipeline systems; — organisation of selective solid waste collection and its subsequent reuse through recycling.
<p>Promotion of sustainable development through improved resources use and management</p>	<p>Priority objective To promote and bring into effect the principles of sustainable development amongst authorities and communities.</p> <p>Types of eligible projects Institution strengthening projects in the following areas:</p> <ul style="list-style-type: none"> — reduction of energy, raw material and water consumption of manufacturing and services activities through improvement of efficiency of productive resources use; — use of alternative energy sources; — support for the creation of a "green workplace" and "green procurement"; — enhancement of environmental education through creation of networks for environmental learning; — activities encouraging protection, improvement and restoration of biodiversity, including marine resources and areas included in the Nature 2000 sites; — activities for supporting forest management.
<p>Conservation of European cultural heritage including public transport and urban renewal</p>	<p>Priority objective To preserve and reconstruct the European cultural heritage and its surroundings and to create national cultural tourism products in historical cities (especially Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk).</p> <p>Types of eligible projects Projects of a minimum value of 1 million euros in the fields of:</p> <ul style="list-style-type: none"> — revitalisation, conservation, renovation, modernisation and adaptation of historical objects and complexes and their surroundings for cultural purposes, especially those implemented under national strategies for the development of cultural tourism products; — revitalisation of historical urban areas; — revitalisation, conservation, renovation, modernisation and adaptation of fortification complexes and buildings for cultural purposes; — revitalisation of post-industrial objects with a high historical value for cultural purposes, in particular for modernity museums; — renovation, protection and preservation of martyrdom and memory sites;

	<ul style="list-style-type: none"> — building and extension of public and non-profit cultural institutions of European meaning; — building, extension, reconstruction and adaptation of cultural infrastructure in places of symbolic importance for Polish culture; — complex conservation programmes of mobile monuments and conservation and digitalisation of history book collections and archives; — creation of protection systems for illegal removal of works of art and protection of mobile and immobile monuments against robbery and destruction.
<p>Human resources development through, <i>inter alia</i>, promotion of education and training, strengthening of administrative or public service capacities of local government or its institutions and the democratic processes that support it</p>	<p>Priority objectives Enhancement of self-governmental administration through broadening of knowledge and enhancement of skills of the representatives of public administration at voivodship, powiat and gmina level. In addition, strengthening of civil society through enhancement of the non-governmental sector, with particular attention to the realisation of equal rights for men and women.</p> <p>Types of eligible projects</p> <ul style="list-style-type: none"> — promotion of vocational training for the broad group of voivodship, powiat and gmina level employees; — development of training curricula on the basis of identified tasks of self-governmental administration, including issues relating to equal rights for men and women; — elaboration of competence standards in the area of EU integration; — training for employees of voivodship, powiat and gmina administration; — support for constancy and information activities for self-governmental administration and the non-governmental sector; — development of appropriate educational tools and promotion of local partnerships; — modernisation of local and central government services and improvement of efficiency and implementation of best business practices through the use of latest IT software and technology; — support for co-operation between self-government and NGOs.
<p>Health and childcare</p>	<p>Priority objectives Improvement of living standards through, among others, prevention and health promotion programmes, improvement of the quality of services provided by healthcare units and increase of access to and streamlining of primary and specialised healthcare. Projects within this priority sector should focus on small towns and rural areas, where availability of medical services and information is substantially limited. The activities implemented in the field of health and childcare should be consistent with the national or regional healthcare development strategies.</p> <p>Types of eligible projects</p> <ul style="list-style-type: none"> — prevention and health promotion programmes; — perinatal healthcare improvement programmes¹; — programmes increasing social awareness on modern family planning methods and mature parenthood standards; — programmes within a scope of therapeutic telemedicine systems and medical Internet-based education and data collection systems; — improvement of access to and quality of healthcare; — programmes aimed at integration of societies menaced by pathology and prevention of juvenile crime (with special emphasis on overcoming social pathologies like drug addiction and alcoholism); — projects aimed at the integration of disabled children with fully abled children; — projects aimed at realisation of open access recreation zones for children.

¹ Perinatal health is a comprehensive activity, embracing mother, embryo and infant. It is aimed at ensuring constant care, prevention and proper medical treatment in the pre-conception, pregnancy, childbirth and childbed period.

<p>Grants for academic research</p>	<p>Priority objectives To support implementing bodies through provision of knowledge of best technological practice, which may be used within the EEA Financial Mechanism. This aim will be achieved through the distribution of financial resources for research by scientific institutions and research teams, and support in the exchange of science and technology between Poland and the EEA countries.</p> <p>Types of eligible projects Research projects from all the disciplines and areas of science realised under the EEA Financial Mechanism.</p>
<p>Implementation of Schengen acquis, support of National Action Plans and strengthening the judiciary</p>	<p>Priority objectives To assure adequate standards of protection of land, sea and air borders, Schengen acquis and increase in national and Schengen Area security.</p> <p>Types of eligible projects</p> <ul style="list-style-type: none"> — strengthening of border crossing points; — IT infrastructure for access to Schengen information systems, VIS and VISION and IT infrastructure for justice and customs administration; — infrastructure on EU external border and equipment for combating cross-border crime, organised crime and illegal immigration; — infrastructure for customs services; — migration and asylum infrastructure; — information systems to improve the work of justice units, — training for the Ministry of Interior Affairs and Administration and services subordinated by the MIA Schengen principles; — combating transnational organised crime, including terrorism, trafficking, smuggling, money-laundering, fraud and corruption; — strengthening co-operation of the police and border guarding forces, including development of a communications infrastructure; — training in the preventive aspects of policing and border guarding through research and widened co-operation between the police and academic institutions; — competence building within the police force, border guarding force and the judiciary to enhance efficiency and integrity; — competence building related to visa and asylum applications; — competence building related to the prevention of women and children from being trafficked.
<p>Protection of the environment, with particular emphasis on strengthening the administrative capacity to implement acquis relevant to investment projects</p>	<p>Priority objective Reinforcement of capabilities and potential for action of administration at central and regional government level and other bodies responsible for implementing EU legislation in the area of environmental protection.</p> <p>Types of eligible projects Institution building projects in the following fields:</p> <ul style="list-style-type: none"> — making implementation and enforcement of environmental law more smooth and efficient; — support for the development of capacity building in environmental administration; — gathering and dissemination of information on for example best available techniques (in line with guidelines of Directive 96/61/EC) as well as "clean production"; — development of environmental management systems.
<p>Regional policy and cross-border activities</p>	<p>Priority objective Improvement of communication and cross-border co-operation between the inhabitants and authorities of Poland and with the EEA EFTA countries, the Baltic Sea region countries and Poland's eastern neighbours: Belarus, the Russian Federation (Kaliningrad region) and Ukraine. Promoting development at regional and local level in Poland.</p> <p>Types of eligible projects</p> <ul style="list-style-type: none"> — creation and implementation programmes of cross-border co-operation aimed at improving self-governemental administration and stimulation of health and social initiatives and enterprise development in the regions; — knowledge transfer from more to less developed regions; — promoting regional and local development in Poland;

	<ul style="list-style-type: none"> — ensuring communication and information system development; — co-operation in the field of cross-border ecological tourism in developed regions, — training for governmental and self-governmental administration in EEA countries to gain better qualifications.
Technical assistance relating to the implementation of <i>acquis communautaire</i>	<p>Priority objective To ensure proper management and efficiency of implementation of the Financial Mechanisms.</p> <p>Types of eligible projects</p> <ul style="list-style-type: none"> — information on and promotion EEA measures; — support for implementation preparation; — monitoring, evaluation and control.

Aneks C

SPECYFICZNE TYPY POMOCY, O KTÓRYCH MOWA W ARTYKULE 8 MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Zgodnie z artykułem 2.2.3 Zasad i Procedur oprócz pojedynczych projektów i programów mogą być również ustanowione specyficzne typy pomocy (granty blokowe i fundusz kapitału początkowego „*seed money facility*”). Wymienione poniżej typy pomocy będą początkowo przedstawiane do ostatecznego zatwierdzenia zgodnie z procedurami aplikacyjnymi Zasad i Procedur.

1. Fundusz pomocy technicznej

Działania związane z informacją i promocją możliwości wykorzystania środków finansowych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego/Mechanizmu Finansowego EOG, przygotowaniem dokumentacji technicznej oraz tłumaczeniem dokumentów, a także pomoc ekspertów i doradców.

2. Fundusze dla organizacji pozarządowych

Fundusze dla organizacji pozarządowych działających we wszystkich obszarach priorytetowych.

3. Fundusze na stypendia oraz szkolenia

Fundusze na stypendia oraz szkolenia zostaną przygotowane w sektorach: środowiska, kultury, administracji publicznej, zdrowia i opieki nad dzieckiem, Schengen *acquis*/sądownictwa, samorządu terytorialnego oraz administracji regionalnej, jak również w zakresie wymiany studentów pomiędzy Polską a Norwegią oraz w zakresie wzmocnienia szkoleń językowych w tych dwóch krajach.

4. Program naukowy

Program naukowy we wszystkich obszarach priorytetowych realizowanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

5. Fundusz kapitału początkowego („*seed money facility*”)

Fundusz kapitału początkowego („*seed money facility*”) zostanie przygotowany zgodnie z Zasadami i Procedurami Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Annex C

SPECIFIC FORMS OF GRANT ASSISTANCE REFERRED TO IN ARTICLE 8 OF THE MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

According to Article 2.2.3 of the Rules and Procedures, specific forms of grant assistance (block grants and seed money facility) may be established in addition to individual projects and programmes. Initially the following specific forms of grant assistance will be developed for final approval according to the application procedures of the Rules and Procedures.

1. Technical Assistance Fund

Measures relating to information on and promotion of the possibilities of using funds from the Norwegian/EEA Financial Mechanism, preparation of technical documentation and translation of documents and the assistance of experts and advisors.

2. Funds for Non-governmental Organisations

Funds for non-governmental associations operating in all priority sectors.

3. Scholarship and Training Funds

Scholarship and training funds to be developed within the environmental, cultural, public administration and health and childcare sectors, Schengen *acquis*/judiciary, self-governments and governments at regional level, as well as student exchanges between Poland and Norway and strengthening language training in the two countries.

4. Research Programme

A research programme in all the priority sectors realised in the framework of the Norwegian Financial Mechanism.

5. Seed Money Facility

A seed money facility will be developed according to the Rules and Procedures for the Norwegian Financial Mechanism.